

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

2 Vtrum poßit in iudicem eligi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

uam & legalem, vsurpando iurisdictionem, quam non habet, & actus nullos efficiendo. Atque ex hoc posteriori capite peccatum hoc mortale est, habetque locum in excommunicato publico seu denunciato, vt dixi. An vero ex priori capite præcise sumptum sit mortale, necne, dubitari potest: maximeque habet locum dubitatio in excommunicato nec denunciato, nec notorio, qui debet ab officio abstinere, quamuis non repellatur: qui tamen non peccabit contra iustitiam, si non abstineat: quia, vt diximus, iurisdictionem toleratam retinet, & validos actus exercet: peccabit vero contra prohibitionem communicationis. Tunc igitur dubium est an peccet mortaliter: quod licet non formaliter, virtute attingit Caietanus in Summ. verb. Excommunicatio, capite de iis, quæ excommunicato licita sunt, & ex quadam regula generali, quam assignat, colligitur, ipsum sentire non esse peccatum mortale. Distinguit enim ibi tria genera actionum, quædam enim sunt mere diuinæ, vt sunt, quæ generali nomine vocantur *communicatio in sacris*: de quibus asserit esse peccata mortalia ex genere suo. Aliæ sunt actiones mere humanæ, quas nos vocauimus nomine communicationis politice, seu vñualis, de quibus ait, esse peccata venialia, & vtræque nos in superioribus declarauimus magis in particulari. In tertio genere ponit has actiones forenses, de quibus nunc agimus. quamuis ipse latius genus illud sumere videatur, & sub illo includere etiam communicationem forensam in Ecclesiastico iudicio, seu foro: & de iis actionibus generalem regulam constituit, quatenus iniustitiam continent, esse peccata mortalia, seclusa vero in iustitia, esse tantum venialia. Ex qua generali resolutione plane sequitur, in casu à nobis proposito actionem illam tantum esse veniale peccatum. Fundamentum Caietani est, quia ab his non primario, sed secundario excluditur excommunicatus: & ideo non apparet (inquit) unde ibi sit culpa mortalis, magis quam in secundo genere actionum.

Mihi vero regula hæc adeo generalis probari non potest. Quia illud principium de actione primario, aut secundario prohibita per excommunicationem, non videtur sufficiens ad discernendum peccatum veniale à mortali: illud enim *primum*, vel *secundarium*, solum videtur hic dictum respectu intentionis Ecclesiæ prohibentis hæc bona seu has actiones, vt in superioribus declaratum est: hoc tamen non impedit quominus in vtræque actiones verum cadat Ecclesiasticum præceptum prohibens illas: & vnamquamque iuxta exigentiam, & gravitatem eius, vt per se notum est, & in aliis materiis, facile declarari potest. Vbi quæque enim aliquid præcipitur vt principale, & aliud vt accessorium seu ratione alterius, possunt distinguere illa duo, scilicet primario, vel secundario præceptum, vel prohibitum, nihilominus hoc non impedit quominus vtrumque sit vere præceptum, & sub culpa graui, si materia grauis est, etiam si sit secundaria, vt quod faciens sacrum vestibus sacris indutus sit, quid secundarium est respectu ipsius sacrificij, nihilominus præceptum eius graue est, & sub mortali obligas. In præsentia igitur rationes illæ primario, vel secundario prohibita, non satis distinguunt, veniale à mortali peccato: & ideo in superiori disput. tractantes de secundo genere actionum à Caietano posito, non diximus ordinarie esse peccatum veniale solum, quia secundario prohibitum est, sed quia materia illius prohibitionis leuis est. Vnde, si aliquando sit grauis, diximus etiam in eo genere posse peccatum mortale committi.

At in præsentia actio iudicandi per te ac præcise sumpta, est valde grauis, & publica, & per excommunicationem prohibita per verum Ecclesiasticum præceptum, obligationem saltem obedientiæ indu-

cens: ergo transgressio illius est mortale peccatum. Quod quidem grauius erit, si iudicium, quod excommunicatus vsurpat, Ecclesiasticum sit: quia materia illa, & ex suo genere grauior est, & magis directe pertinet ad Ecclesiasticam potestatem. Veruntamen, etiam si iudicium seculare sit, opinor esse materiam sufficientem peccati mortalis, quia & in se est actio satis grauis vt dixi, & in indiuiduo saepe est grauior, quam Ecclesiasticum iudicium. Et quamuis alia etiam ratione dicatur indirecte cadere sub potestate Ecclesiasticam, quia in vniuersum omnia hæc temporalia cadunt tatum indirecte sub potestatem spirituales, id est, in ordine ad finem spirituales, hoc nihil obstat, quia nihilominus illa potestas Ecclesiastica, quatenus illo modo extenditur ad temporalia, circa illa est superior potestate temporalis: quo modo Papa est superior Rege etiam in temporalibus: ergo illud non obstat, quominus quando in tali materia præcipit, iuxta materiam grauitatem grauius obliget. Sic igitur in præsentia opinor hunc actum iudicandi ex hoc præcise, quod per excommunicationem prohibitus est, & contra illius præceptum sit, esse peccatum mortale, nisi sit de re adeo leui, vt moraliter quasi nihil æstimetur: vel nisi tales circumstantiæ necessitatis, aut inconsiderationis occurrant, quæ excusare valeant.

SECTIO II.

Vtrum Excommunicatus possit valde in iudicem eligi, vel creari.

Vastio hæc annexa est præcedenti, & ideo breuiter expedienda est, extendique potest ad omne officium, vel dignitatem, quæ temporalem iurisdictionem habeat annexam. Nam de omni tali munere dicendum est. Non posse licite quempiam excommunicatum ad ea munera, vel dignitates temporales assumi, seu eligi, quæ iurisdictionem temporalem habent annexam. Ita docent communiter Doctores, & sequitur ex illo principio vltimi de Cleric. excomm. minist. quod nemo potest eligi ad munera ordinata ad actiones, à quibus per sacros Canones prohibitus est: nam excommunicatus prohibitus est ab actionibus iurisdictionis temporalis: ergo etiam est prohibitus, ne ad illam iurisdictionem accipiendam eligi valeat. Ex quo vltius ad minus concluditur talem electionem irritandam esse, id enim aperte dicitur in dict. capitul. vltim. An vero ipso facto irrita sit dubitari potest.

Nam Doctores cum Glossa in capit. *Venerabilem*, de elect. verb. *Electus*, sentiunt talem electionem esse nullam ipso facto: atque ita intelligunt dictum capit. *Venerabilem*, vbi Pontifex negat se debuisse quandam inungere Imperatorem, qui, dum excommunicatus esset, in Regem Romanorum electus fuerat. Qui textus est probabilis, non tamen cogens, quia, quamuis illa electio non fuisset irrita, sed irritanda, recte potuisset Pontifex illam non acceptare, sed irritare, præsertim cum non solum ille sed multi alij defectus in persona illa inuenirentur, qui ibi numerantur. Et cum in discordia electorum alius electus esset dignus Imperio.

Nullum ergo sufficiens fundamentum video ad asserendam collationem huiusmodi, vel electionem esse ipso iure nullam: & ideo oppositam sententiam iudico esse satis probabilem. Maxime cum contra ius ipsum sit, hos effectus odiosos, & penales extendere, & exaggerare sine iure cogente. Adde Canonistas consequenter loqui, quia dictum capit. vltim. intelligunt de actione, seu electione ipso facto irrita. Nos autem in hoc ab eorum sententia, quamuis com-

Non potest excomm. ad temporalem dignitatem habentem assumi. Coroll. 3.

Cap. vlt. de Cleric. excomm. minist.

Vera sententia.

Ad præsentiam actio iudicandi per te ac præcise sumpta, est valde grauis, & publica, & per excommunicationem prohibita per verum Ecclesiasticum præceptum, obligationem saltem obedientiæ indu-

Obiectio.

muni, infra recedemus: ergo cum in presenti, nullo aliud decretum irritans habeamus, non est cur vereamur ab hac etiam sententia in presenti recedere. Potest tamen in eius fauorem fieri proportionale argumentum a dignitatibus Ecclesiasticis ad seculares, nam illarum collatio est irrita ipso iure: ergo harum: si enim in suspensione iurisdictionis, & in actionibus quæ ab illa procedunt, validum est hoc argumentum, cur non in collatione ipsarum dignitatum.

Diluitur.

Sed neque hoc argumentum multum vrget. Et in primis in isto contra primam collationem; nam in Ecclesiasticis collatio dignitatis, aut beneficii, irrita est, etiam si iurisdictionem non habeat annexam, quod in secularibus dignitatibus nulla verisimilitudine dici potest: & ideo signatim locutus sum de dignitatibus, quæ ad iurisdictionis actus ordinantur, & sunt Imperialis, Regia, Ducis, Comitatus, & similes magistratus, siue perpetui, siue temporales: nam de aliis, quæ solum sunt ad honorem personarum, vel ad temporale lucrum, licet donatio illicita fiat, quatenus includit communicationem cum excommunicato (suppono enim nunc esse sermonem de excommunicato vitando) tamen semel facta non solum non est ipso iure irrita, verum neque irritanda, sed absolute firma, quia nullo speciali iure aliud statutum est: & alioqui ille tantum est quasi contractus quidam, vel simplex donatio rei temporalis, quæ excommunicato facta, valida est, vt supra ostendimus. Ac propterea Decius in cap. Intelleximus de iudiciis numer. 2. citans Cardinalem, & Ioannem Andreæ dixit, gradum Doctoratus excommunicato collatum validum, & ratum esse: quia neque iurisdictionem includit, neque villo iure speciali impeditur quominus collatus valeat: Quod maxime certum est de gradibus, qui auctoritate regia dantur: nam de gradu Theologiae, vel Iuris Canonici, qui dantur auctoritate pontificia, magis dubitari posset, quia magis spirituales videtur, & Ecclesiastici. Nihilominus tamen, quia non sunt proprie beneficia, aut Ecclesiastica dignitates, & de eis non est aliquod ius expressum, non est quod rigorius rem hanc interpretemur.

Decius.

Argumentum ergo illud ab spiritualibus dignitatibus ad temporales efficax non est. Ratio autem discriminis est, quia de spiritualibus iura canonica directe disponunt, vt nulli excommunicato directe conferantur, vt supra visum est. De temporalibus vero nulla est talis generalis dispositio, cuius ratio fortasse solum est, quia hæc temporalia non ita directe cadunt, seu prohibentur per excommunicationem, sicut spiritualia. De muneribus autem temporalibus, quæ iurisdictionem includunt, indirecte & solum per illationem colligimus iuxta principia iuris canonici eorum collationem excommunicato factam esse irritandam: non vero esse irritam, quia iura ipsa in illo generali principio non plus dicunt.

Gradus Doctoratus excom. collatus validus est & ratus.

Excommunicatus potest obtinere iurisdictionem alia via quam per electionem.

Atque hinc fit (quo etiam ostendit magnum discrimen inter hæc temporalia, & spiritualia) quod hæc iurdictio temporalis alia via, quam per electionem, vel liberam collationem obtinetur, nimirum, quia hæreditario iure simul cum maioratus & tanquam annexa aliis temporalibus bonis ad aliquem peruenit, reuera dominium eius, & proprietates, seu iurdictio ipsa quoad habitum vere comparatur, etiam si is, qui in hæreditate succedit, excommunicatus sit; & durante excommunicatione, suspensa, & impedita maneat; quia excommunicatio non priuat aliquem iure successionis, vt omnes docent, & supra visum est. Succedit ergo excommunicatus in hæreditate, & ideo cum illa transfertur etiam iurdictio tanquam illi annexa, sicut dici solet de iure patronatus, quod annexum est temporali hæreditati: & ideo cum illa transfertur. Et ratio et-

iam reddi potest, quia quando iurdictio hæc successione acquiritur, erat quasi radicaliter ius acquisitum ad illam, seu ad bona cui est annexa, ante excommunicationem contractam, quæ non priuauit excommunicatum tali iure, neque etiam impeditit illum. Quod maxime videtur procedere, quando successio est necessaria ex iure primogenituræ, vel alio simili. Idem autem est, etiam si successio sit extestamento per voluntariam institutionem, quia quoad hoc testamentum imitatur naturam contractus, seu donationis à priuata persona factæ de rebus suis, quæ valida est, etiam si excommunicato fiat, & consequenter valet etiam translatio iurisdictionis, quæ ibi se habet tanquam quid concomitans, & accessorium, argum. tex. in c. Ex litteris de iure patronatus. Neque solum valet translatio iurisdictionis, quando illo modo fit, sed etiam irritari non potest ob solam causam excommunicationis, vt de contractibus, & testamentis superius diximus. Quod secus est, quando confertur per electionem, vel alium modum prouisionis ex publico munere, vel auctoritate factæ: de hoc enim loquuntur iura, quando dicunt esse irritandam. Et hæc sufficiunt de persona iudicis, & in vniuersum de iurisdictione temporalis: sub qua comprehendimus ius eligendi, & omnem aliam Reipublicæ administrationem, quæ virtute publici muneris fieri solet.

SECTIO III.

Virum Excommunicatus possit esse actor in iudicio.

Ico primo, In causa propriæ excommunicationis admittitur excommunicatus vt actor intendens probare, vel non esse excommunicatum, velesse absolvendum. Ita notat Abbas in ca. Cum inter, de Exceptionibus nu. 10. & sumitur argumentum à simili ex cap. 1. de Rescriptis in 6. vbi rescriptum ab excommunicato impetratum dicitur esse nullum, nisi in ordine ad absolutionem obtinendam fuerit impetratum: ergo similiter in presenti, in ipsa causa excommunicationis audiri poterit, dummodo seruetur regula tradita in c. Cum contingat, de Officio Delegati scilicet quod, si excommunicatus probare intendat excommunicationem fuisse nullam, audiendus est, & eius probationes admittenda, vt ex eis constet an sit absolvens, vel non ligatus declarandus: si autem solum intendit excommunicationem fuisse iniustam, quamuis validam, non est admittendus nisi prius absoluat. Quæ regula traditur etiam in c. Per tuas, de Sententia excom. Quamuis addat, etiam in priori causa solere Apostolicam sedem premittere absolutionem ad cautelam. Quam regulariter negandam non esse docet Pontifex in c. Soles, de Sententia excom. in 6. Vnde si excommunicato petenti absolutionem denegetur, & ipse conqueratur, iniuste sibi denegari, non est dubium quin in ordine ad absolutionem obtinendam audiendus sit, & probationes eius admittenda. Tum quia illa tunc est propria defensio: tum etiam quia illud est medium ad excommunicationem tollendam, quod maxime Ecclesia intendit. Et ideo nunquam denegat communicationem, quæ ad hunc finem tendit, vt in superioribus visum est.

Dico secundo: Excommunicatus extra causam suæ excommunicationis non potest esse actor in iudicio, siue temporali, siue Ecclesiastico. Habetur in cap. Decernimus, de Sententia excommunicationis, ibi, Ab agendo, & ideo exceptio excommunicationis respectu actoris semper, & in omni parte litis admittenda dicitur in cap. Exceptionem, de Exceptionibus. & in cap. primo eodem titulo in sexto, & ratio additur, ne quisquam in periculum animæ suæ excom.